

El ruc també fa rucades

El 4 de juny de 1994 va ser un dia negre per als serveis de seguretat britànics. A les sis de la tarda un helicòpter Chinook de l'exèrcit es va estavellar a causa de la boira contra una muntanya a Kintyre, al nord d'Escòcia. L'aparell havia sortit de Belfast i transportava vint-i-cinc alts responsables de la lluita antiterrorista a Irlanda del Nord que havien d'assistir a una reunió de coordinació prevista a Fort George (Inverness). Cap d'ells va sobreviure a l'accident.

Amb el grup hi anava Ian Phoenix, detectiu superintendent de la Special Branch del RUC (Royal Ulster Constabulary) i cap d'una unitat ultrasecreta anomenada E4A, encarregada de les missions de vigilància clandestines. El superintendent Phoenix va servir molts anys al tercer Regiment de Paracaigudistes i també va estar a Kenya, Borneo i Malta. Al 1970 demanà l'ingrés al Royal Ulster Constabulary i nou anys després, amb el grau d'inspector detectiu, era transferit a la Special Branch del RUC, la secció antiterrorista responsable de les operacions clandestines contra les organitzacions paramilitars com l'IRA i l'INLA, en el costat dels catòlics, o l'Ulster Defence Association (UDA) i l'Ulster Volunteer Force (UVF), en el costat protestant. Des d'aquell moment, Ian Phoenix es va dedicar a obtenir informació secreta amb xarxes de confidents o mitjans tecnològics altament sofisticats, mètodes que li van permetre desbaratar campanyes d'atemptats i realitzar detencions d'activistes, fets que el van convertir en un veritable "talp" policia del RUC. Al seu funeral va assistir la plana major dels serveis secrets britànics. Jo no el coneixia, però ell a mi, sí.

Ho he sabut perquè la vídua, Susan Phoenix, ha publicat un llibre titulat *Controlant les ombres* que es basa en els diaris del seu marit, i s'hi contenen detalls de les operacions clandestines que va dirigir. Phoenix va escriure que, l'abril de 1983, vigilaven de prop els moviments de l'Irish National Liberation Army (INLA) a Belfast, i van detectar "l'arribada d'un grup d'espanyols d'extrema esquerra que es van instal·lar a l'Hotel Europa, el millor de la ciutat. Tenien contactes amb Jimmy Brown, oficial d'espio-

natge de l'INLA a Belfast, que els va organitzar una demostració armada". Phoenix afirma que va demanar als superiors que tot el grup de visitants fos vigilat estretament, però el permís fou denegat. Aquell grupet d'espanyols era en realitat un equip de reporters que encapçalava jo. Érem a Belfast com a enviats especials d'un setmanari espanyol per realitzar una entrevista amb la cúpula de l'INLA i fotografiar en exclusiva un camp d'entrenament dels seus comandos. Vaig realitzar un viatge previ per establir els contactes necessaris, però sembla que aquest va

passar desapercebut per als homes del RUC.

Residíem a l'Hotel Europa perquè era el lloc tradicional de la premsa estrangera a Belfast i l'únic que estava protegit contra els cotxes-bomba. Jimmy Brown, efectivament, mantenia contacte amb nosaltres, però no era l'únic. Dies després, l'INLA ens va portar fins a Derry, i allà vam presenciar com els seus comandos —armats i encaputxats— controlaven la circulació d'un barri perifèric. Només mitja hora després, quan circulàvem pel centre de la ciutat, l'exèrcit britànic va rodejar el nostre cotxe amb gran espectacularitat i ens va portar detinguts fins a la seva base. Sabien perfectament d'on veníem, i buscaven el material fotogràfic, però vam poder substituir el rodet impressionat de la càmera i camuflar-lo amb el material verge. Ens van interrogar durant tot un dia i, al final —després de revelar el material i no trobar-hi res d'interessant—, ens van deixar anar. L'endemà vam fer venir un altre periodista des de Londres per recollir el material compromès, i nosaltres vam continuar uns quants dies més com estava previst.

Quan vaig tornar a Londres —el meu lloc de residència en aquella època— uns quants dies després, dos agents de la Special Branch ja m'esperaven a la sortida de la passarel·la de l'aeroport. Volien saber tots els meus contactes a Irlanda del Nord i van revisar fins i tot les meves notes escrites. No se sortiren amb la seva i els documents importants tampoc no els van trobar perquè mai no els vaig portar al damunt. Tot allò no va agradar al superintendent Ian Phoenix. Per això, segurament, en va deixar constància al seu diari. I ara, sense demanar-ho, he sortit al seu llibre. ■

XAVIER VINADER

"Ian Phoenix es va convertir en un veritable 'talp' policia del RUC. Al seu funeral va assistir la plana major dels serveis secrets britànics. Jo no el coneixia, però ell a mi, sí."